

نام :

بسمه تعالی

ماده امتحانی: ادبیات فارسی

نام خانوادگی :

پایه : دهم (تجربی - ریاضی)

کلاس :

مدت امتحان : 75 دقیقه

شمارهٔ صندلی :

الف) قلمرو زبانی (7 نمره) معنی واژه ، املا و دستور زبان		
1	معنی هر یک از واژه های مشخص شده را بنویسید. الف) «ما را با انعام اکرام به راه دریا گسیل کرد» ب) «فرمود تا موشی بگرفتند و در حقه کردند» ج) «رقعه ای نوشتم و عذری خواستم از او» د) «یوسف صدیق در مقابل لثیمی کریمی کرد»	1
0/5	در میان کلمات زیر دو نادرستی املائی را بیابید و درست هر یک را بنویسید. اهلیت و لیاقت - صورت و صیرت - میل و عنایت - محنت و ترب - ادیب و نیکو منظر - پلاس و پشمینه - عزم و اراده	2
0/5	املائی درست را از میان کلمات داده شده انتخاب کنید. الف) «چنان که در کرامت و ..... به پارس رسیدیم.» (فراق - فراق) ب) «هر که در ..... گرمابه بود بر پای خاست.» (مصلخ - مصلخ)	3
1	در هر عبارت زیر یک نادرستی املائی دیده می شود آن ها را بیابید و درست هر یک را بنویسید. الف) «رنج قرابت خویش را به هر مُحالی زایع مکن» ب) «در هضیض هم می توان ضامن دوان جهان شد.» ج) «کاپیدان به لثیمی آهنگ کید و اداوت کردند» د) «خلیفه به آمل شهر گفت؛ آن را عمارت باید کردن»	4
0/5	بیت زیر را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی مرتب کنید. «گشت یکی چشمه ز سنگی جدا غلغله زن، چهره نما، تیزپا»	5
0/5	نقش دستوری کلمات مشخص شده را در عبارات زیر بنویسید. الف) «چشمهٔ کوچک چو به آنجا رسید» ب) «بادی که در زمانه بسی شمع ها بکشت»	6
0/5	نقش دستوری ضمائر پیوسته در مصراع های زیر را بنویسید. الف) «گفتمت چون دُر حدیثی گر توانی داشت هوش» ب) «ناگهان یافتم با دل نشسته رو به رو»	7
0/5	به کاربرد حرف «و» دقت کنید؛ کدام یک «واو عطف» و کدام «واو ربط» است؟ الف) «سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری» ب) «ارباب حاجتیم و زبان سوال نیست»	8
0/5	با توجه به عبارات زیر نوع زمان فعل های مشخص شده را به درستی تعیین نمایید. الف) «ای شیخ! آمده ام تا چیزی با من نمای» ب) «شنیدم که حمامی به یاری می گوید»	9
0/25	الگوی ساختاری کدام گروه اسمی بر اساس «اسم + صفت + مضاف الیه» نوشته شده است؟ الف) «گوشهٔ روشن وجدان» ب) «نماز صبح شهادت»	10
0/5	کاربرد معنایی پسوند «ک» را در هر یک از واژه های زیر بنویسید. الف) «خورجینک» ب) «دمک»	11
0/5	نوع حذف در هر یک از عبارات های زیر به قرینهٔ «لفظی» است یا «معنایی»؟ الف) «نیکو خو بهتر هزار بار از نیکو رو» ب) «نومیدی را در امید بسته دان و امید را در نومیدی»	12
0/25	کدام یک از موارد زیر جزء واژگان دو تلفظی نمی باشد؟ الف) «آموزگار» ب) «مهربان» ج) «عنایت» د) «جاودان»	13

ب) قلمرو ادبی (5 نمره) آرایه های ادبی، تاریخ ادبیات و حفظ شعر

0/25	بیت زیر را از نظر کاربرد آرای «ایهام» بررسی کنید. «جان ریخته شد بر تو آمیخته شد با تو» چون بوی تو دارد جان، جان را هله بنوازم»	14
0/5	در مصراع های زیر کلمات مشخص شده «مجاز» از چه چیزهایی هستند؟ الف) «ز دست بنده چه خیزد خدا نگه دارد» ب) «خون تو شرف را سرخگون کرده»	15
0/25	«استعاره» به کار رفته در بیت زیر را مشخص نموده و مفهوم آن را بنویسید؟ «بر کن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم بر کند»	16
1	آرایه مقابل هر عبارت را به طور واضح و دقیق در همان عبارت نشان دهید. الف) «برادران یوسف، چون او را زیادت نعمت دیدند و یعقوب را به او میل و عنایت دیدند...» (سجع) ب) «دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته ات به دست دعا نگه دارد» (کنایه) ج) «درختان را دوست می دارم / که به احترام تو قیام کرده اند / و آب را / که مهر مادر توست...» (حسن تعلیل) د) «لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین سخنی گوش ماند» (حسن آمیزی)	17
0/25	در ادبیات فارسی، شاعران و نویسندگان واژه «صبا» را در کدام مفهوم نمادین به کار برده اند؟ «صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی ز روی لطف بگوش که جا نگه دارد»	18
0/25	نوع پرسش در کدام یک از عبارات های زیر به صورت «پرسش انکاری» است؟ الف) «در پیچ و تاب عرفانی اسلیمی آدم چه کاره بود؟» ب) «فلائی! یعنی نیهام از دسبت رفت؟»	19
0/5	نام پدید آورندگان این آثار ادبی را بنویسید. الف) «سیاست نامه»: ب) «اتاق آبی»:	20
0/5	در عبارت زیر دو رکن اصلی «تشبیه» (طرفین تشبیه) را به درستی مشخص کنید. «قرآن مانند است به بهشت جاودان.»	21
0/5	در عبارت زیر کدام واژه ها «جناس» دارند؟ «از روی نیکوش حبس و چاه آمد و از خوی نیکوش تخت و گاه آمد»	22
1	با توجه به حافظه ادبی خود، جاهای خالی را با مصراع های مناسب پر کنید. ..... که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را تا خار غم عشقت آویخته در دامن	23

ج) قلمرو فکری (8 نمره) معنی و مفهوم نظم و نثر و درک مطلب

2	معنی و مفهوم ابیات زیر را به نثر روان بنویسید. الف) «غبار راهگذرات کجاست تا حافظ به یادگار نسیم صبا ننگه دارد» ب) «ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن تأثیر اختران شما نیز بگذرد»	24
2	معنی و مفهوم عبارت های زیر را به نثر روان امروزی بنویسید. الف) « و لیکن به ایشان موع مباحش.» ب) « و قیاس کند که مرا اهلیت چیست.» ج) « خلف صدق نیاکان هنرور خود بود.» د) «در دفع مکاید دشمن تاخیر صواب نبیند»	25
0/25	بیت زیر با کدام قسمت از سروده حافظ ارتباط مفهومی دارد؟ «تا نگردي آشنا، زین پرده رمزی نشنوی گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش» الف) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان نگاه دار سر رشته تا ننگه دارد» ب) حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست که آشنا سخن آشنا ننگه دارد»	26
0/5	مفهوم هر یک از قسمت های مشخص شده در عبارات زیر را بنویسید. الف) به مجلس وزیر باز شدیم ب) شوخ از خود باز کنیم	27
0/75	مفهوم کلی هر یک از ابیات زیر با کدام یک از عبارت های داده شده مرتبط می باشد؟ آن ها را به هم وصل نمایید. الف) «آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد» ب) «ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن تأثیر اختران شما نیز بگذرد» ج) «هر آن که جانب اهل وفا ننگه دارد خداهش در همه حال از بلا ننگه داره» د) «و من یتوکل علی الله فهو حسبه» ه) «کل نفس ذائقة الموت» و) «الدهر یومان یوم لک و یوم علیک»	28
0/25	در جمله زیر نویسنده بر کدام ویژگی اخلاقی تاکید می کند؟ «اثر غم و شادی پیش مردمان بر خود پیدا مکن»	29
0/75	در بیت زیر مقصود شاعر از «رمه» «چوپان گرگ طبع» و «گرگی شبان» چیست؟ الف) ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع این گرگی شبان شما نیز بگذرد»	30
0/5	در عبارت زیر نویسنده کدام ویژگی های معلم نقاشی را بیان کرده است؟ «زنگ نقاشی دلخواه و روان بود خشکی نداشت. معلم دور نبود، صورتک به رو نداشت»	31
0/5	در این قسمت چیزی ننویسید	32

	<p>در بیت زیر منظور از «خندان بودن گل» چیست؟</p> <p>«گل از شوق تو خندان در بهار است از آتش رنگ های بی شمار است»</p>	
0/25	<p>منظور از «گندم نمای جو فروش» چه کسانی است؟</p> <p>الف) انسان های دروغگو و خائن ب) افراد خسیس و بخیل ج) آدم های دو رو و ریاکار</p>	33
0/25	<p>عبارت معروف «شَرَفُ الْمَكَانِ بِالْمَكِينِ» با کدام یک از موارد داده شده ارتباط معنایی دارد؟</p> <p>الف) «هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم» ب) «خون تو شرف را سرخگون کرده است»</p>	34
20	<p>موفق و سربلند باشید</p>	جمع نمره

مای دررس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

الف) قلمرو زبانی (۷ نمره) معنی واژه ، املا و دستور زبان

۱	معنی هر یک از واژه های مشخص شده را بنویسید. الف) «ما را با انعام اکرام به راه دریا گسیل کرد.» ج) «رقعه ای نوشتم و عذری خواستم از او.» <i>فرستادن</i> <i>تلفظ کوتاه نام</i>	ب) «فرمود تا موشی بگیرفتند و در حقه کردند.» د) «یوسف صدیق در مقابل لثیمی کریمی کرد.» <i>چکب</i> <i>پستی</i>
۰/۵	در میان کلمات زیر دو نادرستی املایی را بیابید و درست هر یک را بنویسید. اهلیت و لیاقت - صورت و <u>صیرت</u> - میل و عنایت - محنت و <u>ترب</u> - ادیب و نیکو منظر - پلاس و پشمینه - عزم و اراده <i>طرب</i> <i>صیرت</i>	
۰/۵	املای درست را از میان کلمات داده شده انتخاب کنید. الف) «چنان که در کرامت و ..... به پارس رسیدیم.» (فراق - فراغ) ب) «هر که در ..... گرمابه بود بر پای خاست.» (مسلخ - مصلخ)	
۱	در هر عبارت زیر یک نادرستی املایی دیده می شود آن ها را بیابید و درست هر یک را بنویسید. الف) «رنج قرابت خویش را به هر محالی زایع مکن.» ج) «کایدان به لثیمی آهنگ کید و ادوات کردند.» <i>ضایع</i> <i>عداوت</i>	ب) «در هضیض هم می توان ضامن دوان جهان شد.» د) «خلیفه به <u>آمل</u> شهر گفت؛ آن را عمارت باید کردن.» <i>حقیض</i> <i>عامل</i>
۰/۵	بیت زیر را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی مرتب کنید. «گشت یکی چشمه ز سنگی جدا غلغله زن، چهره نما، تیزپا کشت یکی چشمه ز سنگی جدا» <i>بلی چشمه ، نلغله زن ، چهره نما ، تیزپا ز سنگی جدا کشت</i>	
۰/۵	نقش دستوری کلمات مشخص شده را در عبارات زیر بنویسید. الف) «چشمه کوچک چو به آنجا رسید» ب) «بادی که در زمانه بسی شمع ها بکشت» <i>شاد - گروه نهادی</i> <i>مفعول</i>	
۰/۵	نقش دستوری ضمائر پیوسته در مصراع های زیر را بنویسید. الف) «گفتمت چون در حدیثی گر توانی داشت هوش» ب) «ناگهانش یافتم با دل نشسته رو به رو» <i>مفعول</i>	
۰/۵	به کاربرد حرف «و» دقت کنید؛ کدام یک «و او عطف» و کدام «و او ربط» است؟ الف) «سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری» ب) «ارباب حاجتیم و زبان سوال نیست» <i>عطف</i> <i>ربط</i>	
۰/۵	با توجه به عبارات زیر نوع زمان فعل های مشخص شده را به درستی تعیین نمایید. الف) «ای شیخ! آمده ام تا چیزی با من نمایی» ب) «شنیدم که حمای به یاری می گوید» <i>ماضی نقلی</i> <i>مضارع اخباری</i>	
۰/۲۵	الگوی ساختاری کدام گروه اسمی بر اساس «اسم + صفت + مضاف الیه» نوشته شده است؟ الف) «گوشه روشن وجدان» ب) «نماز صبح شهادت»	
۰/۵	کاربرد معنایی پسوند «ک» را در هر یک از واژه های زیر بنویسید. الف) «خورجینک»: <i>کوکب</i> ب) «دمک»: <i>اندک دکم</i>	
۰/۵	نوع حذف در هر یک از عبارات های زیر به قرینه «لفظی» است یا «معنایی»؟ الف) «نیکو خو بهتر هزار بار از نیکو رو» <i>معنایی</i> ب) «نومیدی را در امید بسته دان و امید را در نومیدی» <i>لفظی</i>	
۰/۲۵	کدام یک از موارد زیر جزء واژگان دو تلفظی نمی باشد؟ الف) «آموزگار» ب) «مهربان» ج) «عنایت» د) «جاودان»	

ب) قلمرو ادبی (۵ نمره) آرایه های ادبی، تاریخ ادبیات و حفظ شعر

۰/۲۵	بیت زیر را از نظر کاربرد آرایه «ایهام» بررسی کنید. «جان ریخته شد بر تو آمیخته شد با تو چون پوی تو دارد جان، جان را هله بنوازم» ۱- آرزو ۲- راسخ	۱۴
۰/۵	در مصراع های زیر کلمات مشخص شده «مجاز» از چه چیزهایی هستند؟ الف) «ز دست بنده چه خیزد خدا نگه دارد» ب) «خون تو شرف را سرخگون کرده» تفاوتی	۱۵
۰/۲۵	«استعاره» به کار رفته در بیت زیر را مشخص نموده و مفهوم آن را بنویسید؟ «بر کن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم بر کند» استعاره از ظلم و ستم	۱۶
۱	آرایه مقابل هر عبارت را به طور واضح و دقیق در همان عبارت نشان دهید. الف) «برادران یوسف، چون او را زیادت نعمت دیدند و یعقوب را به او میل و عنایت دیدند...» (سجع) ب) «دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای» فرشته ات به دست دعا نگه دارد» (کنایه) ج) «درختان را دوست می دارم / که به احترام تو قیام کرده اند» / و آب را / که مهر مادر توست...» (حسن تعلیل) د) «لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین سخنی گوش ماند» (حسن آمیزی)	۱۷
۰/۲۵	در ادبیات فارسی، شاعران و نویسندگان واژه «صبا» را در کدام مفهوم نمادین به کار برده اند؟ «صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد» بیک پیام رسان میان خاموش و معشوق	۱۸
۰/۲۵	نوع پرسش در کدام یک از عبارات های زیر به صورت «پرسش انکاری» است؟ الف) «در پیچ و تاب عرفانی اسلمی آدم چه کاره بود؟» ب) «فلانی! یعنی نیمام از دست رفت؟»	۱۹
۰/۵	نام پدیدآورندگان این آثار ادبی را بنویسید. الف) «سیاست نامه»: نظام الملک توسی ب) «اتاق آبی»: سراب سپهری	۲۰
۰/۵	در عبارت زیر دو رکن اصلی «تشبیه» (طرفین تشبیه) را به درستی مشخص کنید. «قر آن مانند است به بهشت جاودان» مشبیه مشبیه	۲۱
۰/۵	در عبارت زیر کدام واژه ها «جناس» دارند؟ «از روی نیکوش حبس و چاه آمد و از خوی نیکوش تخت و گاه آمد»	۲۲
۱	با توجه به حافظه ادبی خود، جاهای خالی را با مصراع های مناسب پر کنید. برو ای که ای مسکین در فغانی علوزن تا خار غم عشقت آویخته در دامن که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را کوت نظری باش ز فتن به گدستان ها	۲۳

ج) قلمرو فکری (۸ نمره) معنی و مفهوم نظم و نثر و درک مطلب

۲	<p>معنی و مفهوم ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.</p> <p>الف) «غبار راهگذرات کجاست تا حافظ به یادگار نسیم صبا ننگه دارد»</p> <p>غبار راهی که بر آن قدم نهاده‌ای کجاست تا حافظ؛ آن را به عنوان یادگاری از باد صبا ننگه دارد.</p> <p>ب) «ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن ای کسی که به بخت و اقبال خودی نازی و افتخاری کنی، این خوشبختی شما نیز سپری خواهد شد»</p> <p>تأثیر اختران شما نیز بگذرد»</p>	۲۴
۲	<p>معنی و مفهوم عبارت های زیر را به نثر روان امروزی بنویسید.</p> <p>الف) «و لیکن به ایشان موعع مباش.»</p> <p>واما به آن ها حریعی نباشی</p> <p>ب) «و قیاس کند که مرا اهلیت چیست.»</p> <p>موقع بشود که من در علم و شایستگی چه جای می دارم</p> <p>ج) «خلف صدق نیاکان هنرور خود بود.»</p> <p>جانمیش راستین ابداهنرمند خود بود</p> <p>د) «در دفع مکاید دشمن تاخیر صواب نبیند»</p> <p>در پی اثر کردن حیلہ های دشمن درنگ نمی کند</p>	۲۵
۰/۲۵	<p>بیت زیر با کدام قسمت از سروده حافظ ارتباط مفهومی دارد؟</p> <p>«تا نگر دی آشنا، زین پرده رمزی نشنوی گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش»</p> <p>الف) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان</p> <p>ب) حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست</p> <p>نگاه دار سر رشته تا ننگه دارد»</p> <p>که آشنا سخن آشنا ننگه دارد»</p>	۲۶
۰/۵	<p>مفهوم هر یک از قسمت های مشخص شده در عبارات زیر را بنویسید.</p> <p>الف) به مجلس وزیر باز شدیم</p> <p>ب) شوخ از خود باز کنیم</p> <p>رفتم</p> <p>پیشویم</p>	۲۷
۰/۷۵	<p>مفهوم کلی هر یک از ابیات زیر با کدام یک از عبارات های داده شده مرتبط می باشد؟ آن ها را به هم وصل نمایید.</p> <p>«آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام</p> <p>«ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن</p> <p>«هر آن که جانب اهل وفا ننگه دارد</p> <p>بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد»</p> <p>تأثیر اختران شما نیز بگذرد»</p> <p>خدایش در همه حال از بلا ننگه دارد»</p> <p>«و من یتوکل علی الله فهو حسبه»</p> <p>«کل نفس ذائقة الموت.»</p> <p>«الدهر یومان یوم لک و یوم علیک»</p>	۲۸
۰/۲۵	<p>در جمله زیر نویسنده بر کدام ویژگی اخلاقی تاکید می کند؟ رازدار باشی</p> <p>«اثر غم و شادی پیش مردمان بر خود پیدا مکن»</p>	۲۹
۰/۷۵	<p>در بیت زیر مقصود شاعر از «رمه» «چوپان گرگ طبع» و «گرگی شبان» چیست؟</p> <p>«ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع</p> <p>این گرگی شبان شما نیز بگذرد»</p> <p>مردم حاکم صلاقم</p> <p>رضایضالمانه</p>	۳۰
۰/۵	<p>در عبارت زیر نویسنده کدام ویژگی های معلم نقاشی را بیان کرده است؟ صمیمیت و بدون ریا بودن</p> <p>«زننگ نقاشی دلخواه و روان بود خشکی نداشت. معلم دور نبود، صورتک به رو نداشت»</p>	۳۱

در این قسمت چیزی ننویسید

۰/۵				۳۲
۰/۲۵		منظور از «گندم نمای جو فروش» چه کسانی است؟	در بیت زیر منظور از «خندان بودن گل» چیست؟	
۰/۲۵	الف) انسان های دروغگو و خائن	ب) افراد خسیس و بخیل	ج) آدم های دو رو و ریاکار	
۰/۲۵	الف) «هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم»	ب) «خون تو شرف را سرخگون کرده است»		۳۴
۲۰	موفق و سربلند باشید	جمع نمره		

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir